

BRIEFING – MEETUP ZUID-LIMBURG

INTRODUCTIE

Kansenongelijkheid

‘Kansenongelijkheid is in het Nederlandse onderwijs het afgelopen decennium verdubbeld’ zo liet het rapport van de Onderwijsinspectie in 2016 zien. En het probleem wordt steeds groter! “Gefeliciteerd met het diploma en het inkomen van je ouders” geldt helaas door het hele land, zoals deze kansenkaart goed laat zien. Corona heeft het probleem zichtbaarder gemaakt en helaas ook verder vergroot. Dit is geen goede zaak. Naast dat het verspilling van talent is, vergroot het de tweedeling in onze maatschappij. Dit gaat dus iedereen aan. Reden genoeg om er iets aan te doen. Goed dus dat je bij de Meetup Kansenongelijkheid aansluit!

Meetups

Deze Meetup is georganiseerd naar aanleiding van de documentaireserie Klassen en bedoeld voor iedereen die met kinderen en jongeren werkt. Daarbij nemen we de school (PO en VO) - en iedereen die daar werkt - als middelpunt, omdat we denken dat het basis- en het middelbaar onderwijs de kern vormen. Daar gaan alle kinderen en jongeren naartoe en dus kan de school de spil in het web zijn. Uiteraard spelen jeugdwerkers, zorgprofessionals, mensen in de kinderopvang of in het vervolgonderwijs (etc.) een even grote en cruciale rol. Tijdens de Meetup zit je daarom aan tafel met allerlei soorten professionals. In groepjes gaan jullie nadenken

over oplossingen binnen drie thema’s die bij kansenongelijkheid spelen. Wat zou je gezamenlijk kunnen doen - met het hele netwerk rondom een kind - om elk kind gelijke kansen te bieden? Wat gebeurt er al, waar kun je bij elkaar aansluiten en wat mist er nog? Vervolgens maken jullie concrete afspraken waar je direct mee aan de slag kan. Deze Meetup wordt dan hopelijk het begin van een nieuwe koers.

Waarom dit document?

Tijdens de Meetup bespreken we een paar van de belangrijkste thema’s binnen kansen(on)gelijkheid. Elke deelnemer gaat vervolgens aan de slag met één thema. Om op niveau met elkaar te kunnen praten, is het belangrijk om deze kennis van tevoren tot je te nemen. Vervolgens mag je zelf bepalen over welk thema je graag doorpraat op de avond zelf.

Nog niet uitgelezen of gedacht over het onderwerp?

Kijk dan op www.gelijkekansenindeklas.nl. Hier hebben we - ook n.a.v. de documentaireserie Klassen en in samenwerking met de Gelijke Kansen Alliantie van het ministerie van OCW en een hele groep wetenschappers en mensen uit het onderwijs - een Kennisbank Kansengelijkheid ontwikkeld. Deze is speciaal voor onderwijskrachten om zich - ook op thema - verder te verdiepen in wat het probleem is en wat ieder kan bijdragen.

De moeilijk te bereiken ouder

Hoe kunnen we er gezamenlijk voor zorgen dat ouders betrokken worden/blijven bij het leerproces van kinderen?

Als pedagogisch medewerker, IB-er of leerkracht heb je niet alleen met kinderen te maken, maar ook met hun ouders. Een hoge mate van ouderbetrokkenheid kan de prestaties en het zelfvertrouwen van kinderen positief beïnvloeden. De thuisbetrokkenheid van ouders bij het leerproces van een kind heeft grote invloed op de schoolprestaties van leerlingen, zowel in de kinderopvang, op het primair als het voortgezet onderwijs. Een vertrouwde, wederkerige verbinding tussen opvang, school en ouders, waarin de sociale, emotionele en cognitieve ontwikkeling van het kind centraal staat, is dus belangrijk. Thuisbetrokkenheid bestaat uit twee dimensies.

- Enerzijds gaat het over de activiteiten die ouders thuis met hun kinderen ondernemen, zoals de begeleiding bij het leren, educatieve spelletjes, verhalen voorlezen en zingen.
- Anderzijds gaat het over de houding die ouders hebben tegenover het leerproces van hun kind: vinden ze het belangrijk of zijn ze minder geïnteresseerd? En wat zijn de verwachtingen van ouders? Het mooie aan deze tweede dimensie van ouderbetrokkenheid is dat iedere ouder hier in theorie toe in staat is. Het overgrote deel van de ouders wil betrokken zijn bij het leerproces van hun kind (Lusse, M. 2019, School en thuis. Succesfactoren voor het verbinden van leefwerelden).

Toch zijn er ouders die moeilijk te bereiken zijn, bijvoorbeeld omdat er sprake is van een taalbarrière, omdat een ouder te druk is (misschien wel om met drie baantjes het eten op tafel te krijgen), omdat een ouder niet goed weet wat er van hem of haar verwacht wordt of omdat een ouder denkt weinig te kunnen bijdragen. Al deze verschillende redenen kunnen ertoe leiden dat ouders afwezig zijn richting opvang en/of school. Deze afwezigheid kan geïnterpreteerd worden als desinteresse of zelfs als een gebrek aan bereidheid om betrokken te zijn. Hierdoor kan de wil om in ouderbetrokkenheid te investeren bij het kindcentrum-/schoolteam rap afnemen. Zeker als het team wel pogingen heeft gedaan om de ouder te bereiken, maar hij of zij niet thuis geeft. Het is logisch dat dit gebeurt; als je je best hebt gedaan en dat niet beloond wordt, kan dat frustrerend werken. Maar de lage verwachtingen van opvang/school en de nadruk op hoe ouders tekortschieten kan een tegenreactie bij ouders oproepen. Als zij weinig waardering en ondersteuning ervaren, kunnen ze zich af gaan zetten en kan opvang/school zelfs steeds meer gezien gaan worden als veroorzaker van mogelijke problemen die spelen bij het kind. Het resultaat? Een aanhoudende lage ouderbetrokkenheid, of zelfs in extreme gevallen het volledig afkeren van het systeem opvang/school, ten nadele van het kind/de jongere in kwestie.

Hoe blijf je ouders benaderen vanuit het positieve idee dat elke ouder betrokken kan en wil zijn? Hoe neem je ouders mee in het ontwikkelingsproces van de kinderen? Hoe kan een opvang/school aansluiten bij de verschillende mogelijkheden en verwachtingen van ouders? Hoe vervul je als

opvang/school het rolmodelschap dat je hebt, bij het voeren van toekomstgerichte en positieve gesprekken met een kind over zijn of haar brede ontwikkeling en toekomstperspectief? En hoe kun je samenwerken met alle verschillende partijen om het kindcentrum/de school heen om ervoor te zorgen dat moeilijk te bereiken ouders toch betrokken raken?

OPLOSSINGSRICHTINGEN

1.1 Vanuit het positieve inzetten op de relatie tussen ouder en team

Als ouders zich niet laten zien op het kindcentrum/de school, wil dat niet per definitie zeggen dat ze niet betrokken (willen) zijn bij het leer- en ontwikkelproces van hun kind. Deze ouders toch betrekken begint bij de positieve benadering dat elke ouder kan bijdragen en geïnteresseerd is in het leer- en ontwikkelproces van het kind. Hiervoor is kennis over de verschillende ouders en vervolgens over de verschillende culturele visies ten opzichte van school essentieel. Net als de kennis over je eigen bril: hoe zie jij de betrokkenheid van ouders en waarin verschilt dat eventueel van de verwachtingen van ouders? Als je weet waarom een ouder afwezig is of welke ideeën sommige ouders hebben over wat er van hen verwacht wordt, kun je je beter verplaatsen in het perspectief van de ouder, dat creëert begrip.

Je verdiepen in de achtergrond van alle ouders uit je groep/klas kan voelen als enorm veel huiswerk en dat is begrijpelijk. Maar investeren in deze kennis kan het contact met ouders op termijn dusdanig vergemakkelijken dat het op de lange termijn z'n vruchten af zal werpen. Buiten dat leert het je tegelijkertijd ook veel over de kinderen die je voor hebt. Een win-winsituatie dus. Ook de andere leden van het kindcentrum-/schoolteam kunnen een bijdrage leveren en daarnaast kun je als docent gebruik maken van de kennis van partners om de opvang/school heen; schoolmaatschappelijk werk, sportclubjes etc. Let wel: van veel opvang/schoolteams vraagt het een mentaliteitsverandering wanneer ouders vanuit het positieve benaderd worden. Ben er daarom scherp op dat het

delen van kennis over ouders niet verzandt in een klaagzang. Hoe doe je dat? En krijg je elkaar hierin mee?

1.2 Verbindt ouders aan opvang/school door dingen te organiseren die voor hen interessant zijn

Dit kan gaan van schuldhulpverlening en psychologen, cursussen en workshops - van digitale vaardigheden tot yoga en alles ertussenin. Zo kun je ouders op een laagdrempelige manier betrekken. Betrek ondernemers, culturele instellingen, schuldhulpverlening, de gemeente of bijvoorbeeld de huisarts of de fysiotherapeut uit de buurt om dit in te vullen. Daarnaast kun je vertrouwenspersonen (mensen uit de buurt of professionals) inzetten die hun wegen naar de juiste instantie kennen. Dit kan ouders die om allerlei redenen in de knel zitten op een laagdrempelige manier helpen. En doordat ouders hierdoor de school inkomen, wordt het contact over de kinderen laagdrempeliger.

1.3 Inzetten op (schoolse) kennis van ouders

Niet alle ouders kunnen bijdragen aan het huiswerk van hun kinderen. Bijvoorbeeld omdat zij zelf laaggeletterd zijn of omdat ze geen Nederlands spreken. Bij deze ouders kan het lonen om in te zetten op het vergroten van hun schoolse kennis. In Nederland zijn diverse programma's die zich inzetten op het 'onderwijzen' van ouders en daarmee het vergroten van de ouderbetrokkenheid; bijvoorbeeld Het [Ei van Columbus](#), [Pageturner](#), [Thuis in taal](#). Maar denk ook breder: het zou bijvoorbeeld interessant kunnen zijn om ouders te betrekken bij een project op kindcentrum/school met een lokale ondernemer waar zij zelf ook

iets van kunnen leren of hen mee te nemen op de culturele uitjes die je organiseert en zo niet alleen de kinderen te introduceren met een voor hen (soms) nieuwe wereld van cultuur, maar ook hun ouders. Dit vergroot niet alleen de kennis van ouders, maar tegelijkertijd ook de thuisbetrokkenheid. Ouders worden zo deel van het leerproces van kinderen en kinderen zien dat hun ouders geïnteresseerd en betrokken zijn. Wat is er te verzinnen met de lokale ondernemers en culturaanbieders op dit vlak? (Bron: [Onderzoek van het Nederlands Jeugd Instituut](#))

1.4 Verbindt ouders onderling aan elkaar

Ouder-opvang/schoolcontact kan ook bevorderd worden door ouders die contact hebben met elkaar. Ouderbetrokkenheidsdeskundige Peter de Vries spreekt van een buddysysteem. Hierbij kunnen ouders ervaringen met elkaar uitwisselen en kunnen ze elkaars kwaliteiten en vaardigheden leren kennen door middel van samenwerking. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een vader die zich zorgen maakt om de onlangs ontdekte dyslexie van zijn dochter, die gekoppeld wordt aan een ouder die al ervaring heeft met een soortgelijke situatie. Ouders die in een echtscheiding zitten, kunnen worden gekoppeld aan een vader of moeder die net hetzelfde heeft meegemaakt. Of wanneer ouders de Nederlandse taal nog niet volledig machtig zijn, kunnen ze gekoppeld worden aan een ouder die beide talen spreekt. Maar je kunt bijvoorbeeld ook denken aan nieuwe ouders koppelen aan ouders die al langer verbonden zijn aan opvang/school, om hen met het reilen en zeilen van de opvang/school kennis te laten maken.

Het organiseren van een buddysysteem is relatief eenvoudig. Het kindcentrum/de school hoeft slechts in kaart te brengen of ouders behoefte hebben aan het delen van bepaalde ervaringen met andere ouders en zorgen voor het uitwisselen van gegevens. Het buddysysteem kan werkdruk bij leraren of pedagogisch medewerkers wegnemen, omdat ouders steun bij elkaar vinden en niet meer bij personeel hoeven aan te kloppen. Daarnaast hoeven leraren/pm-ers minder te trekken aan het binnenhalen van bepaalde ouders omdat de ouders onderling elkaar betrekken. Bovendien kan een kindcentrum/school op

deze manier het gevoel van een gemeenschap versterken, doordat ouders op elkaar kunnen terugvallen. Meer over het buddysysteem vind je [hier](#).

1.5 Zet ouders in voor de school door van hun kennis en expertise gebruik te maken

Ouders hebben veel te bieden aan de school, maar worden vaak 'slechts' ingezet als luizenouder of wanneer de biebboeken terug moeten naar de bibliotheek. Daar is meer voor te verzinnen. Weten wat voor ouders je in de klas hebt en wat zij eventueel te bieden hebben, kan dus zowel veel opleveren voor het curriculum als voor het gevoel van kinderen dat hun ouders betrokken zijn bij hun leertraject. Buiten benader je ouders vanuit het positieve, namelijk door een beroep te doen op hun kennis en expertise. Dat vinden de meeste mensen leuk en dit zal dus al snel leiden tot een positieve relatie tussen de ouder en de school.

Als je hiermee aan de slag gaat, is het goed om niet alleen aan de beroepen van ouders, maar ook aan dingen als koken, verhalen vertellen, zingen, een andere taal of cultuur etc. Zo kan elke ouder - ook niet of lager opgeleid - iets bijdragen. Buiten dat vergroot je hiermee het gevoel (bij zowel ouder als kind) dat ander soort talen en culturen ook gewaardeerd worden op school. Een win-win dus.

Hoe zou je de ouder kunnen betrekken in de klas? Kun je ideeën verzinnen waardoor zowel de ouder, als het kind en de school hier iets aan heeft? En kunnen de partijen om de school (bijvoorbeeld maatschappelijk werk) heen hier ook baat bij hebben of een rol in spelen?

THEMA 2

Breed en passend dagaanbod zorgt voor talentontwikkeling

Hoe kunnen we met iedereen die om een kind heen staat zijn of haar wereld vergroten?

Kinderen van ouders met een lagere economische status krijgen van huis uit vaak cultureel kapitaal mee dat minder beloond wordt in onze maatschappij en dus minder van pas komt binnen de wereld waarin zij later zullen opereren. Ook is de kennis op het gebied van bijvoorbeeld burgerschap, onze democratie en de normen en waarden die daarbij passen door de bank genomen lager dan bij kinderen van ouders met een hogere economische status. Terwijl het voor elk kind - elke burger - belangrijk is om te weten wat de rechten en plichten zijn in onze maatschappij. Dat iedereen weet wat er te halen valt, hoe je respectvol met anderen omgaat, hoe je samenleeft ook als je verschillend bent etc. Daarnaast hebben deze kinderen vaak een minder groot sociaal netwerk dat hen kan helpen te klimmen in deze maatschappij (sociaal kapitaal). Het is dus van groot belang dat kindcentrum/school - en met kindcentrum/school alle partijen hierom heen - deze kinderen helpt hun kennis en netwerk te vergroten. Hoe kun je er als netwerk voor zorgen dat de wereld van een kind wordt vergroot? En hoe zorg je ervoor dat je dit samen doet en dat niet alle verantwoordelijkheid bij het team van het kindcentrum/de school komt te liggen?

OPLOSSINGSRICHTINGEN

2.1 Maak gebruik van verschillende kennisbronnen

De realisatie dat alle kinderen een ander soort cultureel en sociaal kapitaal hebben is het begin van werken aan het vergroten van de wereld van kinderen. Kennis over wat zij vanuit huis meegekregen hebben op dit gebied is dus de eerste stap. Vervolgens is het belangrijk om dit naast het dominante (en je eigen) cultureel kapitaal te leggen. Aan opvang/school is de taak om kinderen voor te bereiden op een wereld waarin bepaald cultureel kapitaal heerst - om zo op te kunnen klimmen. Weten wat er dus nog aan kennis nodig is om daar te komen, is belangrijk. Vaak wordt in deze missie van kwalificatie en socialisatie voorbij gegaan aan het culturele en sociale kapitaal dat kinderen zelf meebrengen. Dat is zonde, want kinderen zijn meer dan wat je op kindcentrum/school van ze ziet en wat er getoetst wordt. Ze

nemen vanuit huis allerlei kennis, gebruiken en vaardigheden mee. Amerikaanse onderzoekers noemen dit funds of knowledge: kennisbronnen. Deze kennisbronnen zijn niet altijd meteen zichtbaar, zeker als het vaardigheden zijn die niet naar voren komen in het gewone curriculum. Denk hierbij bijvoorbeeld aan goed kunnen koken, rappen, of de Koran reciteren. Amsterdams onderzoek laat zien dat gebruik maken van verborgen kennisbronnen in de klas goede resultaten kan opleveren. Het is goed voor het zelfvertrouwen, enthousiasme en de motivatie van leerlingen. Daarbij ervaren leraren het als positief; ze werden verrast door de kennis en vaardigheden van hun leerlingen en zagen hun leerlingen meer als geheel. Het verhoogde ook de verwachtingen van leerlingen, omdat de nadruk meer kwam te liggen op wat de leerlingen meebrachten aan kennis in plaats van op wat ze niet wisten. Maar om deze verborgen kennisbronnen te voorschijn te laten komen, moeten ze wel actief aangeboord worden. Hier ligt een belangrijke taak voor de docent en de pedagogisch medewerker. Maar ook voor de andere partijen om

een kind heen. Dit vraagt een mentaliteitsverandering, uitgaan van de kennis die er al in huis is, in plaats van alleen de kennis die kinderen moeten leren binnen het curriculum te gebruiken in de les. Uitgaan van het positieve en dat wat de kinderen al wel weten in plaats van wat ze nog moeten leren. Hoe zorg je ervoor dat je met alle partijen om een kind heen alle neuzen dezelfde kant op krijgt? En hoe zou je met scholen en alle partijen om het onderwijs heen deze verborgen kennisbronnen kunnen openbaren zodat ze gemakkelijker onderdeel kunnen worden van de lessen op school? En is het mogelijk om partijen van buiten de school in kunnen halen om deze kennisbronnen onderdeel te laten zijn van de lessen, zonder dat de docent alles zelf hoeft te kunnen of weten? Zo ja, hoe? (Bron: [Didactief](#))

2.2 Vergroot de wereld van een kind

Een inkoppertje, maar toch belangrijk om te noemen. Kinderen uit een lager sociaal milieu hebben vaak, letterlijk en figuurlijk, een kleinere wereld dan hun welgestelde leeftijdsgenoten. Sommige kinderen komen hun wijk niet uit, terwijl andere kinderen op hun twaafde al op alle continenten zijn geweest. De één bezoekt wekelijks een museum, de ander heeft nog nooit voet in een culturele instelling gezet. Maar ook in termen van dromen en ambities zitten er enorme verschillen tussen kinderen: er zit een groot verschil tussen niet eens weten wat een advocaat doet en weten hoe je het moet worden. Aan kindcentrum/school de belangrijke, maar ingewikkelde taak, om de wereld van leerlingen te vergroten. Onderwijs en opvang zijn hier al actief mee bezig. Bijna elke school zet bijvoorbeeld in op museum- en theaterbezoeken. Met de BSO gaan kinderen zwemmen of tuinieren. Vaak maakt de bedoelde groep kinderen echter geen gebruik van de BSO.

De regio en gemeente waarin de school zich bevindt kan van grote invloed zijn op hoe school en opvang de wereld kunnen vergroten. In de stad zijn veel culturele instellingen dichtbij en in sommige gemeentes is er meer subsidie voor extracurriculaire activiteiten. Daarnaast zijn er organisaties die in samenwerking met maatschappelijke partners allerlei programma's aanbieden gericht op het vergroten van de wereld van leerlingen. Denk hierbij aan uitjes naar culturele

instellingen, kunstlessen die in school worden verzorgd door partijen van buiten, stages, leren ondernemen en sollicitatietrainingen. Verdiep je hierin als kindcentrum/school en kijk wat er mogelijk is. Wat biedt jouw gemeente aan? Wat kan je binnen de klas doen om de wereld van leerlingen te vergroten? En wat kunnen partijen van buiten bijdragen?

2.3 Breng burgerschap in de praktijk

Het over burgerschap hebben is belangrijk, maar het in praktijk brengen is nog veel waardevoller. Burgerschap heeft namelijk een belangrijke actieve dimensie. Leerlingen moeten hun opgedane kennis en vaardigheden in de praktijk kunnen brengen (in onze democratie). Zo wijst onderzoek uit dat het van belang is dat leerlingen op school geconfronteerd worden met andere meningen en leren hun mening te onderbouwen (in de vorm van debatten bijvoorbeeld). Ook het participeren in discussies en actief op elkaar kunnen reageren draagt bij aan burgerschapsvorming. Maar niet elke discussie is een goede discussie: hier zitten belangrijke didactische elementen in. De argumenten moeten relevant zijn, de gegeven standpunten verschillend en de leerlingen moeten actief aan het denken worden gezet. Buiten dat moet er een veilige basis zijn voor leerlingen om het gesprek met elkaar aan te gaan. Probeer hier als school aandacht aan te besteden door op school ruimte te maken voor debatteren en discussiëren. En misschien kun je leerlingen op deze manier zelfs laten meedenken over het beleid van de school. Dit kan ook in samenwerking met partijen om de school heen. Er zijn veel goede organisaties zijn die je als school kunnen helpen met het vormgeven en in de praktijk brengen van je burgerschapsprogramma (Bron: [Burgerschapsonderwijs voor het Voortgezet Onderwijs](#)).

2.4 Maak gebruik van rolmodellen

Voor leerlingen die een ander type cultureel kapitaal bezitten dan het dominante type cultureel kapitaal op school, kan het lastig zijn om zichzelf in de schoolwereld te herkennen. School staat, gevoelsmatig, verder van hun af. Om te zorgen dat ook deze leerlingen zich prettig voelen op school en om voor hen, in hun

hoofd, de wereld van mogelijkheden te vergroten, kunnen rolmodellen ingezet worden. Het gaat dan om (jong)volwassenen in wie de kinderen of jongeren zich herkennen en, in hun eigen gebied, succesvol zijn. Zo kun je bijvoorbeeld bepaalde rolmodellen uitnodigen voor gastlessen waarin ze uitleggen wat hun weg is geweest naar waar ze nu zijn. Het kan zomaar zo zijn dat de leerling, door te luisteren naar het rolmodel, opnieuw zijn of haar ambities en grenzen definieert. Misschien zijn er paar bepaalde dingen wél mogelijk die hij of zij nooit voor mogelijk had gehouden. Maar het is ook belangrijk om goed naar het team te kijken; representeert het schoolteam de populatie van de school? Docenten zijn zelf ook rolmodellen voor de leerlingen, dus zij kunnen vaak goed deze rol vervullen. Het inzetten van rolmodellen is iets wat veel scholen al doen, maar hier is vaak geen plek voor in het gewone curriculum of de weg naar het vinden van deze rolmodellen lijkt lang. Dat eerste is natuurlijk ingewikkeld, maar tegelijkertijd is het ook een kwestie van prioriteiten stellen. Buiten dat: de rolmodellen kunnen prima worden ingezet voor dingen die de leerlingen binnen het curriculum moeten leren. Voor dat laatste is het goed om dichtbij te zoeken; zijn er ouders die rolmo-

dellen kunnen zijn? Of zijn er ondernemers in de wijk die het leuk zouden vinden om een middagje langs te komen of een project op te starten met de leerlingen? Of hebben de culturele instellingen in jouw buurt hier opties voor? Oftewel: hoe kunnen we er samen voor zorgen dat leerlingen van een gevarieerde groep volwassenen leren en zo met een gevarieerd palet aan mogelijkheden in aanraking komen? (Bron: [Wetenschappelijk artikel](#))

THEMA 3

De school/het kindcentrum als vindplaats en werkplaats; invulling geven aan passend onderwijs

Hoe kunnen we interprofessioneel passend onderwijs vormgeven?

Op sommige kindcentra/scholen lijdt een groot deel van de kinderen onder multiproblematiek. Er is dan bijvoorbeeld sprake van armoede, een ondersteuningsvraag, een onveilige thussituatie, leer- en taalachterstanden, lage ouderbetrokkenheid en problemen met justitie. Al deze problematiek kan het leer- en ontwikkelproces van een kind beïnvloeden. Niet gek, een kind kan namelijk niet leren, als het in crisis verkeert. "It takes a whole village to raise a child" is inmiddels een bekende Afrikaanse uitspraak. Hoe zorgen we voor een goede aansluiting op het netwerk rondom het kindcentrum/de school en dat alle partijen om een kind heen gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor alle problematiek rondom een kind om het kind verder te helpen? En hoe hou je de communicatie zo goed, dat iedereen z'n eigen stukje op zich kan nemen en in vertrouwen de rest kan overlaten aan de andere mensen om een kind heen?

OPLOSSINGSRICHTINGEN

3.1 Verenig het netwerk om het kind heen

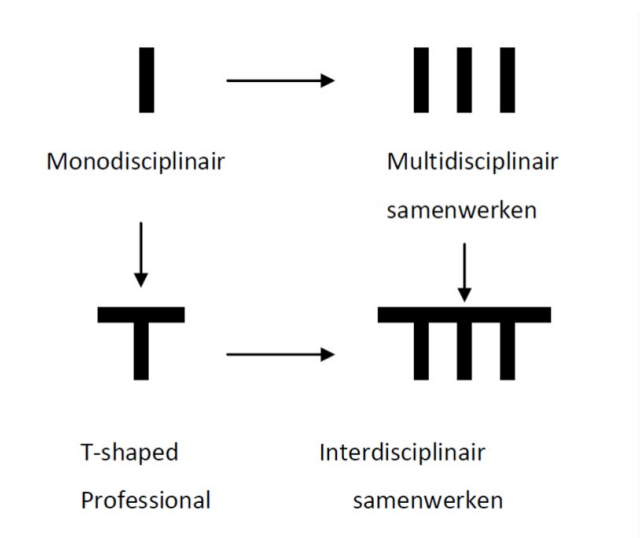
Zoals gezegd, als een kind in een omgeving met veel probleem opgroeit, kan dit leiden tot slechtere schoolprestaties. Daarom lijkt of voelt het nog wel eens de verantwoordelijkheid van de docent, of de school, om dit allemaal op te lossen. Hiervoor staan echter meerdere professionals aan de lat. De school als het gaat om onderwijs en onderwijsondersteuning, de kinderopvang als het gaat om opvang en voorschoolse educatie, de gemeente als het gaat om jeugdhulp etc.. Daarbij is het van belang dat kinderen/jongeren ondanks dat zij hulp of ondersteuning nodig hebben, zo regulier mogelijk kunnen blijven meedoen. Dat maakt dat het belangrijk is om aan te sluiten bij de leefwereld van het kind/de jongere. Wat is het lokale netwerk rondom de school? Is er een manier waarop dit netwerk beschikbaar kan worden gemaakt voor alle kindcentra/scholen, zodat zij snel en gemakkelijk kunnen vinden wie ze waarvoor kunnen benaderen? Hoe kan dit netwerk laagdrempelig aan de kindcentra/scholen gekoppeld worden? En is er bijvoorbeeld een mogelijkheid om het netwerk dat nodig is om kinderen uit verschillende nare situaties te helpen, fysiek de school in te brengen? Zo ja, hoe dan? En vervolgens: hoe kunnen we ervoor zorgen dat de communicatie en samenwerking zo goed is tussen de verschillende partners dat iedereen de verantwoordelijkheid met vertrouwen over kan dragen aan de andere partijen?

(Bron: [NRO, kennisrotonde](#))

3.2. Zorg voor een professionalisering voor medewerkers

Op dit moment is het pedagogische veld voor kinderen nog vaak versnipperd. Er zijn vaak losstaande voorzieningen: kinderopvang, peuterspeelzalen, vroeg- en voorschoolse educatie (VVE), peuterscholen, onderbouw basisschool, samenwerkingsverbanden primair onderwijs, zorgteams. Er werken verschillende professionals: leraren, pedagogisch medewerkers kinderopvang, pedagogisch medewerkers in de peuterspeelzalen, jeugdgezondheidszorg-

professionals (bv sociaal verpleegkundigen) en jeugdhulpmedewerkers. De uitdaging voor de toekomst is dat deze monodisciplinaire professionals zich ontwikkelen tot T-shaped professionals en dat multidisciplinaire teams zich ontwikkelen tot interdisciplinaire teams. Dat is nodig voor de uitvoeringspraktijk in geïntegreerde voorzieningen. Onderstaande figuur laat die uitdaging schematisch zien. Uitgangspunt is dat een T-shaped professional pas tot groei kan komen in een context, een team dat hem of haar faciliteert. Andersom heeft een interdisciplinair team professionals nodig die daarin ook weten te acteren.

In geïntegreerde voorzieningen is het interdisciplinair kunnen en willen werken een noodzaak. Ten eerste om de leefwerelden waarin kinderen opgroeien te verbinden (gezinnen, school, kinderopvang, buitenschoolse opvang, straat en buurt). En ten tweede om complexe vraagstukken rond opvoeden, ontwikkelen en onderwijzen niet geïsoleerd maar integraal aan te pakken. Het team moet in gezamenlijkheid samen besluiten kunnen nemen, diagnoses stellen, analyses maken, perspectief ontwikkelen en plannen uitwerken, praktisch uitvoeren en de processen en de resultaten volgen. Dit betekent niet dat iedereen hetzelfde doet. Er is een juiste mix van functies nodig waarin medewerkers elkaar aanvullen: het beginsel van complementariteit. Maar eenieder werkt wel vanuit gezamenlijkheid (gedeelde waarden en visie) aan hetzelfde perspectief en dezelfde doelen. Dat impliceert dat medewerkers uit onderwijs, opvang en zorg niet alleen zelfbewuste professionals moeten

zijn, een sterke beroepsidentiteit moeten hebben en goed zijn in hun vak; maar zij moeten ook over vaardigheden beschikken om samen te werken en in gezamenlijkheid perspectief te ontwikkelen, samen met ouders doelen te stellen, aanpakken uit te werken en samen met ouders te evalueren. Dat zijn generieke vaardigheden waarover elke medewerker in een geïntegreerde pedagogische omgeving moet beschikken.

3.3 Individueel mentor/coachprogramma

Uit onderzoek blijkt dat kinderen die uit ingewikkelde thuissituaties komen, baat hebben bij een individueel mentorprogramma. In dit programma worden ze toegewezen aan een vriendelijk ouder persoon (een soort rolmodel) met wie ze één à twee keer per week afspreken. Deze mentoren zijn getraind om een warme band op te bouwen met kinderen en ze zijn uitgerust met handvatten om het leerproces te bevorderen. Denk hierbij aan onderwijsassistenten, maar ook bijvoorbeeld pabo-studenten en onderwijskundigen in opleiding. Zij kunnen de leerling in kwestie op allerlei gebieden begeleiden. Bij schoolwerk, maar ook bij de ingewikkelde persoonlijke situaties. Zij kunnen een luisterend oor zijn maar ook helpen met het vinden van de juiste professionele hulp of het aanvragen van een subsidie om op een sportclubje te

kunnen komen of muziekles te nemen.

Wat is er al op het gebied van mentorprogramma's in deze regio? En/of hoe kunnen we ervoor zorgen dat individuen uit deze streek ingezet kunnen worden op scholen om deze rol te vervullen? En hoe kunnen we er vervolgens voor zorgen dat dit niet alleen de verantwoordelijkheid is van de school, maar van het hele netwerk om een kind heen?

(Bron: [Review van wetenschappelijk onderzoek](#))